

Xóm thúng Yên Hòa, huyện Yên Hòa

Tác Giả: Phóng sßa Cát Tßng/Ngßi Vißt
Thứ Tư:, 03 Tháng 2 Năm 2010 18:07

Thßt bßt ngß khi khám phá ngay tßi chß Cái Rßng (khu vßc Yên Hòa, phßng Lê Bình, qußn Cái Rßng, thành phß Cßn Thß) có mßt xóm nghß làm thúng.

Lßi càng bßt ngß hßn khi nghe mßy ông làm nghß đan đất ß đây nói gißng nßng nßng khó nghe vßi ngß i mißn Tây. Hßi ra mßi bißt hß là dân Qußng Ngãi vô đây hßi nhßng năm 1968. Tß đó khai sinh cái xóm nghß đan thúng hoßt đßng rßm rß mßt thßi này.

Ông Tô Hißn, năm nay 64 tußi, cho bißt ông theo nghß này tß khi còn nhß, do cha ông truyßn đßy, hßi còn ß quê nhà. Nghß đan đất, vßt lißu chß yßu là tre hoßc trúc. Hai thß này do ngß i ta đem tßi bán, mußn “ngß i” vßn hßn thì chßu khó chßy xe hoßc đi xußng vô xóm xa mua.

Tre hoßc trúc mua vßngâm đßi sông khoßng 1 tháng là “chín”, không bß mßi mßt, xài bßn. Nói vßy nhßng thßc tß hß chßng làm thß vì tre, trúc sau khi ngâm rßt khó đan đất, nhßt là mßt nhißu thßi gian, vß lßi “hàng chß” mà...

Đß có mßt sßn phßm tß tre hoßc trúc đan đất không đßn gißn vì phßi trßi qua nhißu công đoßn và mßt sß đßng cß thißt yßu. Đßng cß gßm có: cßa, dao chßnh, rßa, mßc...

Tre hoßc trúc sau khi cßa tßng khúc ngßn theo yêu cßu rßi chß nan bßng cây mßc bén. Nan có hai loßi: nan đan và nan đất. Nan đan ngßn (khoßng 8 tßc), chß lßy phßn bß mßt ngoài có phßn vß bßn chßc (gßi là cßt), cßo tinh (lßp da xanh cßa cây) xong, vßt mßng bßng mßc trßc khi đem phßi đß có màu vàng đßp. Phßi mßt nßng tßt, sau đó vßt bßng rßa cho láng và bóng rßi bßt đßu đan.

Đan thúng thì cßn 80 cßp nan đan mßi đan thành mßt mê thúng (còn gßi là mê nan). Đan xong mê thúng thì dùng cây gỗ bßng gß gỗ vào cây đßng (nhß cây đßc mũi đßt, bßng tre) làm cho các nan đan khít chßt lßi. Tißp theo là đất. Đất xong bßn góc mê thúng, gßi là ‘mình’ thúng. Đem mình thúng phßi nßng chßc, đßo. Sau đó chß tre, vßt tre, bo vành, lßn. Công đoßn lßn vành chß có nhßng ngß i nam nhißu sßc khße mßi làm đßc.

Xóm thúng Yên Hòa, huyện Yên Bái

Tác Giả: Phóng sß cßa Cát Tßng/Ngßi Vißt
Thứ Tư: 03 Tháng 2 Năm 2010 18:07

Cây vành dài vót bằng rơm hoặc dao chành, hai đầu dẹt để có thể uốn tròn. Vành ngoài dài hơn vành trong nên cần phải có khuôn vành để uốn tròn và cần để nhúng dây mây mềm. Khuôn vành cũng được làm bằng tre hoặc gỗ và cần gỗ. Lấy mình thúng lên vành ngoài vô trọng, để phần mặt vỏ bóng ra ngoài. Vành trong uốn ngược với vành ngoài. Khi đó dùng kéo to có làm bàn để cần để nhúng bột nhúng phần dẹt của mình thúng để miệng thúng, gọi là vành.

Sau cùng dùng dây mây tết là hoàn thành mặt sơn phẩm. Rồi thì đan long mặt, long hai. Thúng thì “đam tam bát”. Người ta còn kể ra câu về sau đây để chứng minh đan thúng: “Con cu mà để ở nhánh mè/Bát chẻ nhẻ mà để chẻ tam”. Người ngoài cuộc nghe “điếc con rầy” (chẻ nhẻ bát gì) nhúng với “thuộc ngữ” này ai làm nghề cũng thông nh... cháo.

Cô Mã Hòa đang đan để hoàn thành ‘mình’ thúng. (Hình: Cát Tßng/Ngßi Vißt)

Cô Tô Thị Kiều Ngân, 24 tuổi, con ông Tô Hòa, tốt nghiệp lớp 12, là nhà tiếp thị làm nghề truyền thống của gia đình. Tùy theo sản phẩm và “đơn đặt hàng”, mỗi ngày có khi cô hoàn thành 5 mẻ, có khi đến 10 cái. Ông Tô Hòa thì làm xong 1 cái thúng (2 tá) mặt 1 giờ đồng hồ, còn thúng (3 tá) mặt 1 tiếng rưỡi. “Nói vậy chứ rõ nh lúc nào làm lúc này, bắt khách gì gì. Nghề này sống cái là vừa làm vừa coi vô tuyến” (TV), cô Kiều Ngân tự hào khoe bằng giọng miền Nam rõ, không có chút gì của người Qußng Ngãi gốc của mình.

Tuy nhiên, nghề lúc có nhiều, nhà làm không xu, phải mua thêm ở xóm làm tiếp, theo kiểu dây chuyền. Ngoài ra còn làm theo đơn đặt hàng, chẻ gỗ nhẻ làm vỏ trang trí cho khách sản. Giá cao vậy vì lâu lâu mới có người đặt hàng, nghề quan trọng là phải đan long 3, mặt

cách đan đòi hỏi người có tay nghề cao.

Sản phẩm làm ra được bán hàng đến lấy hoặc mua có thêm “đóng vô đóng ra” thì chủ khó mang đi “bán”.

Ông Nguyễn Hòa, 62 tuổi, ở địa phương này, là một người nhàn nhã. Mua sản phẩm xong, ông chở xe hoặc ghe đem bán tại các chợ nông thôn thành phố Cần Thơ, hoặc các tỉnh: Vĩnh Long, Hậu Giang, Đồng Tháp... Trung bình, mỗi tháng ông chở hàng đi bán 2-3 chuyến. Chủ với cái nghề mua đi bán lại này mà ông nuôi 5 con nên người, lại có nhà cửa đàng hoàng cùng khá nhiều tiền nghỉ ngơi thoải mái. Đó là “hạnh phúc”, còn bây giờ ông chỉ kiếm chút tiền cùng một ít tiền con cái phụng dưỡng.

Cũng với cái nghề gia truyền này mà ông Tô Hiền đã có nhà riêng, nuôi 5 con (có gia đình 4 người, chỉ còn cô con gái út Kiều Ngân đang sống cùng) đàng hoàng. Ông nhớ lại: “Trước 1975, nghề này sống được dù bán đồ nhàn nhàn. Rồi băng khuâng hỏi thăm: “Thị hoàng kim cửa chúng tôi là sau 1975. Lúc đó đồ nhàn rỗi tàn, hàng tre trúc bán đắt như tôm tươi”.

Xóm thúng Yên Hò bu n hiu

Tác Giả: Phóng s c a Cát T ng/Ng i Vi t
Thứ Tư, 03 Tháng 2 Năm 2010 18:07

Còn t 7-8 năm tr i đây thì “xóm thúng Yên Hò bu n hiu”, ch còn kho ng 15 gia đình làm, a th a, r i rác. Lâu lâu m i có m t đoàn khách du l ch ngo i qu c đ n tham quan theo tua. Không khí xóm không còn nh n nh p nh x a, nh ng h cũng thích thú nhìn ng i dân uy n chuy n tay chân đan, đất, n... tre trúc thành s n ph m. Và h s n sàng móc h u bao ra mua m t nét văn hóa đ c tr ng c a n n nông nghi p lúa n c này. Giá bán cho h t t nhiên cao h n giá bán ngoài th tr ng, nh ng s n ph m này làm r t khó, ch có tr con m t sáng, tay chân nh nh n, m m d o m i có th hoàn thành vì đó là nh ng món nh nh đ con nít ch i.

Đ có cái xóm này, xa h n n a, nh ng năm 1940, ng i dân Qu ng Ngãi đan mê b xong, đóng thành bành ch ghe b u vô t i đây bán, nên m i bi t mà đ a con cái vô đ nh c sau này.

Cha ông Tô Hi n là ông Tô Ch ng đ a gia đình vô đây h i nh ng năm chi n tranh ác li t y (1968). Đ n nay dù đã 87 tu i nh ng ông v n còn ti p t c đan đất khu v c c u Đ u S u (ph ng H ng L i, qu n Ninh Ki u, thành ph C n Th) vì tu i già không bi t làm gì, nh t là làm cho đ nh ngh .

Làm cho đ nh ngh và làm ki m g o ăn qua ngày cũng là tâm tr ng ông Tô Hi n bây gi . Ông bùi ngùi nói: “Bây gi ng i ta ít xài đ tre trúc. Lúa không còn đong b ng gi , ví trong b , mà đ c ch a trong bao, ch t thành đ ng. Mình đang t trong ‘th i đ i đ nh a’ nên lo i hàng v a đ p m t v a b n b ng ch t li u d o này đã ‘gi t ch t’ đ gia đ ng th công tre trúc mau h . Xóm thúng Yên Hò hiu là v y, vì ng i ta b ngh nhi u l m”.

Cô Lê Th M H ng, 37 tu i, tâm s đã làm ngh này t năm lên 6 lên 7. Sau đó, nh ng năm hai m i tu i, cô b ngh vì v t li u m c, s n ph m làm ra khó bán, giá r , đi làm thuê làm m n s ng qua ngày. Bây gi cô ch ng làm gì h t, lâu lâu “ng a ngh ” làm b y m t vài cái cho vui, vì cu c s ng c a cô và đ a con nh đã có ông ch ng làm ngh xây d ng lo chu đáo.